

CZU: 159.9.07: [316.62:324 -053.6]

CERCETAREA PSIHOLOGICĂ A INTERESULUI ELECTORAL LA VÂRSTA TINEREȚII

Petru JELESCU, Ana ZATUȘEVSKI

UPS „Ion Creangă” din Chișinău

În acest articol este analizată problema absenteismului electoral în rândul tinerilor din cadrul ultimelor alegeri prezidențiale, care s-au desfășurat în toamna anului 2016, prin prisma secționării perioadei tinereții, raportată la criteriul gender (bărbați/femei), habitat (rural/urban) și votul din diaspora, precum și necesitatea abordării subiectului respectiv din perspectiva psihologică. Este examinată problema întocmirii unor tehnici adecvate de cercetare experimentală a interesului electoral la vârsta tinereții.

Cuvinte-cheie: *alegeri, interes electoral, absenteism electoral, alegeri prezidențiale, cercetare psihologică, tehnici, tineri.*

THE PSYCHOLOGICAL RESEARCH OF THE ELECTORAL INTEREST OF YOUNG PEOPLE

This article analyzes the problem of youth absenteeism in the last presidential election, which took place in the autumn of 2016, through the segmentation of the youth period, based on gender (male/female), rural (urban) habitat, and the diaspora vote, and the need to address the subject from a psychological perspective. The issue of developing appropriate experimental research techniques of electoral interest at the age of youth is examined.

Keywords: *elections, electoral interest, electoral absenteeism, presidential election psychological research, techniques, young people.*

Introducere

Alegerile reprezintă o vreau a democrației, întrucât prin vot are loc actul de transmitere a puterii de la cetățeni la reprezentanții acestora. „Democrație” din limba greacă înseamnă, după cum bine se știe, „puterea poporului” [1]. Interesul față de alegeri, ca mijloc de realizare a acestui proces, este domeniul de cercetare a mai multor științe, inclusiv al psihologiei. Cu toate acestea, cercetarea lui în această știință nu prea a căpătat o vastă răspândire, deși, după însăși esența lui, el, interesul, este în primul rând un fenomen psihic, indiferent de aspectul lui politic, social, economic etc.

Tinerii, după cum se cunoaște, dintotdeauna au reprezentat și reprezintă o forță importantă a societății. În același timp, în Republica Moldova este destul de alarmant faptul că, tot ei, tinerii, nu întotdeauna dau dovadă de un activism electoral necesar. Fenomenul absenteismului electoral printre tineri la noi în societate rămâne a fi o problemă [2-4]. Care sunt cauzele de ordin psihologic ce determină această categorie de cetățeni să nu iasă la vot și să nu-și exercite dreptul respectiv? În acest sens, tratarea interesului electoral al tinerilor prin prisma psihologică devine un subiect de o necesitate acută, în special având în vedere rezultatele ultimelor alegeri care s-au desfășurat în toamna anului 2016 și absenteismului tinerilor, înregistrată în cadrul acestora.

Aspecte metodologice

În psihologie vârsta tinereții este tratată ambiguu. Majoritatea cercetătorilor, însă, o consideră drept etapă a vieții, care începe aproximativ la 24/25 de ani și se încheie la 34/35 de ani [5]. Pentru o mai bună analiză a intereselor electorale active, a diferențelor și fluctuațiilor ce au loc în rândul tinerilor care merg la vot în perioada 24-35 de ani, am considerat oportun ca etapa respectivă de vârstă să fie divizată în trei categorii, conform datelor obținute de la Comisia Electorală Centrală (CEC), pentru care informație îi suntem recunoscători. Astfel, luând în considerare datele Comisiei Electorale Centrale, am abordat participarea tinerilor la vot la alegerile prezidențiale din toamna anului 2016 (turul 1 și turul 2) prin prisma secționării vârstei tinereții în trei etape distincte:

- 1) 24 -27 ani (etapa inițială);
- 2) 28- 31 ani (etapa mijlocie);
- 3) 32- 35 ani (etapa finală).

Rezultate și discuții

În turul 1 al alegerilor prezidențiale din 30 octombrie 2016, numărul total al tinerilor *localnici* care au manifestat interes și au participat la vot cu vârsta cuprinsă între 24 și 27 de ani a fost de 87.600. Numărul celor a căror vârstă se încadra între 28 și 31 de ani a fost de 110.234. Reprezentanții tinereții finale (32-35 ani) au constituit cifra de 103.393.

Turul 2 al alegerilor este considerat, de regulă, drept un moment de mobilizare la vot. Numărul celor care au demonstrat interes și au participat la vot este, de cele mai dese ori, în creștere. Astfel, aici constatăm următoarele rezultate: 24-27 ani – 107.408 votanți, 28-31 ani – 131.074 votanți și 32-35 ani – 121.774 votanți. În felul acesta, participarea tinerilor la vot a rămas practic la fel de uniformă. Cel mai mare decalaj îl observăm în rândul tinerilor cu vârsta cuprinsă între 28 și 31 de ani. Aceștia au înregistrat în turul 2 o rată de participare mai mare decât în turul 1, fapt comparat cu aceleași date în celelalte două categorii de vârstă, respectiv pentru etapa tinereții inițiale și a tinereții finale.

Același lucru se observă și din datele participării la vot a *diasporei*. În turul 1 la urnele de vot s-au prezentat 8741 tineri cu vârsta cuprinsă între 24 și 27 ani; 10.201 au fost cei cu vârsta cuprinsă între 28 și 31 ani, iar 8965 de persoane care și-au exercitat dreptul de vot aveau între 32 și 35 de ani. Turul 2 a mobilizat la vot în diasporă 17.727 de tineri, a căror vârstă varia între 24 și 27 de ani, 20.800 de persoane aveau între 28 și 31 de ani și 18.297 au fost reprezentanții etapei tinereții finale (32-35 ani). Așadar, atât în rândurile diasporei, cât și printre cetățenii care nu au trecut hotarul țării în perioada alegerilor, e de observat un interes crescut pentru alegerile electorale la etapa tinereții mijlocii, și anume faptul că, pur numeric, 10.599 de persoane (28-31 ani) și-au manifestat interesul față de scrutin mai activ decât în turul 1.

Am considerat relevant și criteriul *gender* pentru o întregire a imaginii interesului electoral activ în rândul bărbaților și al femeilor. Astfel, *bărbații* cu vârsta cuprinsă între 24 și 27 de ani și-au exercitat dreptul de vot în număr de 43.139 de persoane în turul 1 și de 52.511 de persoane în turul 2; cei cu vârsta cuprinsă între 28 și 31 de ani au fost la vot în turul 1 în număr de 54 247, iar prezența lor în turul 2 a constituit 64.371 de persoane; la rândul lor, participanții la vot ce se înscriu în etapa tinereții finale (32-35 ani) au fost în număr de 51.084 de persoane pentru turul 1 și de 59.954 în turul 2.

În rândul *femeilor* situația se prezintă în felul următor: tinere cu vârsta de 24-27 ani au votat în turul 1 în număr de 44.461, iar în turul 2 – de 54897, pe când numărul celor cu vârsta cuprinsă între 28 și 31 de ani a fost de 55.987 în turul 1 și de 66.703 în turul 2; tinerele cu vârsta cuprinsă între 32 și 35 ani au votat în număr de 52.309 persoane în turul 1 și în număr de 61.820 de persoane în turul 2.

De remarcat este faptul că atât în turul 1, cât și în turul 2, participarea tinerilor la vot (deopotrivă bărbați și femei) s-a constatat a fi mai mare pentru etapa de vârstă mijlocie (28-31 de ani).

Un criteriu important abordat de noi a fost cel ce ține de repartizarea numărului celor care au manifestat interes electoral și au participat, deci, la votul electoratului tânăr după *distincția teritorială*. În turul 1 tineri din mediul *urban*, cu vârsta cuprinsă între 24 și 27 de ani au fost la urnele de vot în număr de 45.002, iar în turul 2 numărul acestora a crescut la 59.618. Pentru vârsta tinereții mijlocii (28-31 ani) numărul votanților de la orașe, în turul 1, a fost de 58.407, iar în turul 2 numărul celor care și-au exprimat votul a fost de 74.738. De asemenea, conform datelor CEC, numărul celor care au manifestat interes și au participat la vot în turul 1 a fost de 55.508 tineri cu vârsta încadrată între 32 și 35 de ani și, tot pentru această categorie de vârstă, în turul 2 numărul votanților era de 69 928 persoane.

În mediul *rural*, în turul 1 prezența la vot a reprezentanților etapei tinereții inițiale (24-27 ani) a fost de 42.598 și în turul 2 – de 47.790; pentru tinerețea mijlocie (28-31 ani) în turul 1 avem 51.827 votanți și în turul 2 numărul acestora constituia 56.336 tineri; votanți cu vârsta încadrată în tinerețea finală (32-35 ani) în turul 1 au fost 47.885, iar în turul 2 – 51.846.

Datele menționate ne-au ajutat să înțelegem că tinerii cu vârsta cuprinsă între 28 și 31 de ani, deopotrivă bărbați și femei, reprezentanți ai diasporei sau cei care și-au exercitat dreptul de vot pe teritoriul Republicii Moldova, au fost mai activi în turul 2 decât cei cu vârsta cuprinsă între 24 și 27 de ani și între 32 și 35 de ani. Excepție de la această regulă au făcut locuitorii orașelor și ai satelor, care la vârsta de 28-31 de ani s-au clasat pe locul doi. Totodată, se constată o manifestare a interesului electoral activ mai mică de cincizeci la sută, iar printre rurali mai mică – de patruzeci la sută, abatere de la această regulă făcând urbanii, care au dat dovadă de un interes electoral activ de puțin peste cincizeci la sută.

Care au fost *motivele* ce au stat la baza acestor cifre sau, cu alte cuvinte, ce împiedică tinerii să-și manifeste activ interesul față de alegeri? Pentru a răspunde la această întrebare, trebuie efectuate cercetări psihologice experimentale.

Concluzii

Pe parcursul studierii interesului electoral activ la vârsta tinereții ne-am confruntat, de asemenea, și cu problema absenței unor instrumente de cercetare experimentală. Situația este identică și la studierea interesului electoral activ la alte vârste, de exemplu, la vârsta adolescenței, când, din nevoia de a aplica instrumente valide ce cercetare, Petru Jelescu și Elvira Ciobanu au elaborat Ancheta intereselor electorale și Chestionarul intereselor electorale. În acest scop ei au apelat la experiența experților din domeniu, având la bază și un sondaj telefonic realizat în Quebec (Canada) după alegerile parlamentare din 8 decembrie 2008. Acest sondaj a fost elaborat de către profesorul Francois Gélinau și masterandul în analiza politicilor Alexandre Morin-Chassé de la Catedra de cercetare a democrației și a instituțiilor parlamentare a Departamentului de știință politică al Facultății de științe sociale de la Universitatea Laval [6, 7]. Aceste instrumente de cercetare sunt unice în felul său, dar rămâne valabilă întrebarea dacă ele pot fi aplicate și în rândul tinerilor. Corespund oare ele pentru cercetarea experimentală a interesului electoral la vârsta tinereții? Sau, poate, necesită o serie de modificări și, corespunzător, validări? Acestea sunt doar câteva întrebări, la care ne propunem să răspundem ulterior pe parcursul derulării cercetării experimentale a interesului electoral activ al tinerilor.

Referințe:

1. *Cunoaște dreptul tău electoral*. Ediția a treia, revizuită și completată. Chișinău, 2015 [Accesat: 9.10.2018]. Disponibil http://www.cec.md/files/files/ghidcunoastedreptultaelectoral_6632001.pdf:
2. JELESCU P., CIOBANU, E. Problema intereselor și a dezvoltării lor la adolescenți. În: *Materialele Conferinței științifice anuale a profesorilor și cercetătorilor UPS „Ion Creangă” cu tema „Probleme ale științelor socioumanistice și modernizării învățământului”*. Chișinău: Tipografia UPS „Ion Creangă”, 2014, p.389-393.
3. JELESCU P., CIOBANU E., JELESCU, D. Educația electorală și interesul pentru alegeri al votanților începători. În: *Eficiența învățământului – vector al politicilor educaționale moderne. Materialele Conferinței științifice internaționale din 11-12 decembrie 2014*. Chișinău, IȘE: Cavaiol, 2014, p.3-8.
4. JELESCU P., ZATUȘEVSKI A., JELESCU D. Tratatul interdisciplinar a interesului electoral. În: *Psihologie. Pedagogie specială. Asistență socială*, 2018, nr.2(51), p.74-81.
5. ȘCHIOPU, U., VERZA, E. *Psihologia vârstelor: ciclurile vieții*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1997.
6. JELESCU P., CIOBANU E. Elaborarea sondajelor de opinie privind studierea intereselor electorale ale adolescenților. În: *Psihologie. Pedagogie specială. Asistență Socială*, 2015, nr.3(40), p.77-87.
7. GÉLINEAU, F.R., MORIN-CHASSÉ, A. *Chairs de recherche electorale et parlementaire*, No1. Département de sciencepolitique, Faculté des sciencesociales, Université Laval, Québec, Canada, 2009, p.45-65.

Date despre autori:

Petru JELESCU, doctor habilitat, profesor universitar, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Email: jelescupetru@yahoo.com

Ana ZATUȘEVSKI, doctorandă, Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău.

Email: ana.zatushevschi@gmail.com

Prezentat la 11.10.2018